VASTAANOTTAJA
Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: VN/35022/2022

Lausunto: hallituksen esitys eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi väliaikaiseksi lainsäädännöksi

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähkölaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi väliaikaiseksi lainsäädännöksi. Esitys on valmisteltu kattavasti ja esitetty lainsäädäntö on kuvattu selkeästi.

Keskeiset huomiot

Sähkölaskujen maksuaikojen pidennys:

Maksuaikojen pidennys on hyvä ja tarpeellinen toimi, mutta sen riittävyys riippuu suurelta osin energiakriisin kehityksestä. Toisaalta maksuaikojen pidennys voi myös johtaa kotitalouksien ylivelkaantumiseen, jos tulotasot laskevat yritysten vaikean tilanteen seurauksena, ja sähkölaskut kasaantuvat maksettaviksi tulevana kesänä.

Positiivinen ja kannatettava lausuntopalautteen pohjalta tehty tarkennus alkuperäisestä luonnoksesta on lisämaksuajan ehtojen muutos niin, että lisämaksuaika kohdistuu 100 prosenttiin sähköenergialaskusta. Lausuntopalautteen perusteella tehdyt maksuaikojen pidennyksiin liittyvien valtiontakausten pykälien ja perustelutekstien selvennykset ovat myös tervetulleita.

Yritysten osalta hallitus esittää, että yritysten sähkölaskujen maksuaikoihin tulisi 60 vuorokauden pidennys. Tukitoimi on tarpeellinen, mutta sen tehokkuutta heikentää lyhyehkö 60 vuorokauden lisämaksuaika, jota perustellaan EU-lainsäädännöllä. Tilanteen ollessa hyvin poikkeuksellinen, Suomen tulisi selvittää, voiko EU:n maksuviivästysdirektiivi joustaa. Voisiko vallitsevassa poikkeuksellisessa tilanteessa maksuaika ylittää direktiivin asettaman rajan rikkomatta lainsäädäntöä.

Kuten viimeinen vuosi on osoittanut, energiakriisin etenemistä on vaikea ennustaa, ja tukitoimien tarve voi syntyä nopeasti ja yllättäen. Tämän vuoksi Suomen Yrittäjät katsoo, että nyt esitettävien tukien lisäksi on välttämätöntä valmistella tarvittaessa nopeasti käyttöönotettava kustannustuen kaltainen toimiala- ja yritysmuotoriippumaton energiatukimalli. Tuen tulee kannustaa energiansäästöön.

Koska mahdollisen tuen täytäntöönpano vie aikaa, tarvitaan siltarahoitukseksi pk-yrityksille suunnattuja valtion takaamia korkotuettuja lainoja. Lainat voitaisiin järjestää Finnveran tai muun julkisen

toimijan olemassa olevien kanavien kautta. Lainojen hyödyntäjiksi valikoituisi lähtökohtaisesti yrityksiä, jotka ilman energiakriisiä olisivat terveitä ja elinkelpoisia. Nämä yritykset kykenisivät lainan avulla huolehtimaan likviditeetistään kriisin yli. Lainat eivät siis juuri vaikuttaisi markkinoiden luonnolliseen poistumaan, mutta vähentäisivät suuresti muuten terveiden yritysten lomautustarvetta ja konkursseja. Takaisin maksettavat lainat olisivat kohtuullisen hintainen, mutta tehokas tukitoimi.

Takautuvasti maksettava sähköhyvitys:

On erittäin positiivista, että esitetty sähköhyvitys perustuu menneeseen kulutukseen, säilyttäen näin kannustimet sähkön säästämiseen. Yrittäjät ja toiminimet joutuvat kuitenkin esitetyssä mallissa edelleen eriarvoiseen asemaan sen mukaan, ovatko he solmineet sähkösopimuksensa y-tunnuksella vai henkilötunnuksella. Lisäksi uusi hyvitys olisi osittain päällekkäinen aiempien sähkötukien kanssa.

Hyvityksen kohdalla joudutaan tasapainottelemaan tuen nopean toteutuksen ja tarkemman sekä oikeudenmukaisemman kohtaannon välillä. Valmistelun poliittisesti linjatut lähtökohdat ovat ymmärrettävä este, mutta siitä huolimatta on valitettavaa, ettei sähköhyvityksen kohdentumista voitu tarkentaa hallituksen esityksen jatkovalmistelussa. On myös huolestuttavaa, että Energiavirastoa koskeviin sähköhyvityksen toimeenpanoon liittyviin haasteisiin ei ollut lyhyen valmisteluaikataulun vuoksi mahdollista tehdä muutoksia.

Oikeudenmukaisuuden kannalta hyvätuloisten tukeminen voidaan nähdä ongelmallisena, vaikka se olisikin välttämätöntä tuen saamiseksi sitä tarvitseville nopealla aikataululla. Valtiontalouden näkökulmasta on haasteellista, että tukitoimia ei kyetä paremmin kohdistamaan tahoihin, joilla on suurin tukitarve.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Ohlsbom Roope
Ekonomisti